ژنیش هەر پیاوە، بە پێچەوانەوەش … هیوا سەعید

لە کۆمەڵگای پیاوسالاردا لەبەرئەوەی ژن بە بوونەوەرێکی لاواز دەبینرێ منداڵیش بە گریان و فرمێسک ڕشتنی دایکی دەکەوێتە دۆخی بەزەیی پێهاتنەوە، بە پێچەوانەوە پیاو بە کەسێکی بەهێز تەماشا دەکرێ و منداڵ بە شکستی باوک تێکدەشکێ.

فرۆید دەڵێ گەلی بەنی ئیسرائیل لە دەست و بازوو و هێزی موسادا وێنای خوایان دەکرد و لە خوا تێدەگەیشتن. میشێل فوکۆش دەڵێ سەرەتا وێنە مرۆڤی بە هەڵەدا بردووە و بیروباوەڕی ناڕاستی بۆ دروست کردووە.

لە میتۆلۆجیای یۆنانی لایۆس پاشای شارێکە بەناوی تیبا، دوای چەند ساڵ لە مەراقی بێ منداڵی لەگەڵ جۆکاستای هاوسەری وتوێژی ئەوە دەکەن بچنە شاری دێلفی لای کاهینەکانی ئەپۆلۆ پێشبینی داهاتووی بۆ بکەن. کە دەچن یەکێک لە کاهینەکان پێی دەڵێ ئەگەر منداڵت ببێ ئەو منداڵە تۆ دەکوژێ و دایکی خۆشی لە خۆی مارە دەکاتەوە. هەرچەندە لایۆسی پاشا نایەوێ ڕوبەڕوی ئەو چارەنوسە ببێتەوە، لەگەڵ ئەوەشدا کوڕێکیان دەبێ بەناوی ئۆدیب. بە ناچاری یەکێک ڕادەسپێری ئەو منداڵە ساوایە ببا لە دووری ئاوەدانی فڕێیبدا و لە برسان بمرێ. چارەنوس بە دژی ئەو ناکەوێتەوە شوانێک منداڵەکە هەڵدەگرێتەوە و دەیبا بۆ شاری کۆرینت، لەوێ دەیبەخشێ بە پاشای شارەکە. پۆلیباس پاشای ئەو شارە و ژنەکەی منداڵیان نابێ، ئۆدیب دەکەن بە کوڕی خۆیان.

ئۆدیب گەورە دەبێ و ڕۆژێک سەرخۆشێک پێی ڕادەگەیەنێ ئەو کوڕی ڕاستەقینەی ئەو دایک و باوکە نییە، هەرچەند پاشا و ژنەکەی ئەو قسەیە ڕەتدەکەنەوە بەس ئەو هێشتا دڵنیا نییە، بڕیاری ئەوە دەدا بچێتە شاری دێلفی لای کاهینەکانی ئەپۆلۆ هەتا لە ڕاست و دروستی ئەو قسەیە بکۆڵێتەوە. کاهینەکە دیسان دەڵێ تۆ لە دواڕۆژ باوکی خۆت دەکوژی و دایکیشت لەخۆت مارە دەکەیەوە. تا ڕێ لەو پێشهاتە بگرێ ناگەڕێتەوە کۆرێنت بەڵکو سەری خۆی هەڵدەگرێ و ڕوو لە شاری تیبا جێی لەدایکبوون و شاری دایک و باوکە سەرەکییەکەی خۆی دەکا. کەڵ دەگاتە دەروازەی شارەکە گالیسکەیەک و چەند سەربازێک لەناو تیبا ڕادێن، لەو بەیەکداچوون و لێکگیربوونەدا لەسەر ئەوەی

کامەیان تێپەڕ ببن دەبێتە کێشە و شەڕیان، لە شەڕەکەدا ئۆدیب هەموویان دەکوژێ. دواتر بەرەو ناو شار دەبێتەوە و لە ڕێگا ڕێکەوتی خەڵکانێک دەکا لە شارەکە باردەکەن، لێیان دەپرسێ بۆچی دەڕۆن؟ پێی دەڵێن لە چیاکانی ئێرە دەعبایەک دێتە خوارەوە پرسیار لە خەڵک دەکا ئەوەی وەڵامەکەی نەزانێ دەیخوا.

ئۆدیبیش یەکسەر دەچێتە ناو چیاکان دەعباکە دەبینێتەوە و وەڵامی پرسیارەکەی بەڕاستی دەداتەو، لە ترسی زیرەکی ئۆدیب دەعبایەکە هەڵدێ و خەڵکەکەش دەگەڕێنەوە شارەکەیان. لەبری ئەو چاکەیەدا ئۆدیب بە پاشای تازەی خۆیان هەڵدەبژێرن و جۆکاستای ژنی پاشا کۆنەکەش کە کوژراوە لێی مارە دەکەنەوە. لە سەردەمی پاشای تازەدا تاعونێک ڕوو لە شاری تیبا دەکا، کەسێک دەنێرن بۆ دێلفی لای کاهینەکانی ئەپۆلۆ لە هۆکاری ئەو تاعونە بکۆڵێتەوە. کەسەکە دەگەڕێتەوە دەڵێ کاهینەکان وتیان چارەسەری ئەم تاعونە بەوە دەکرێ بکوژی پاشای پێشوو بدۆزرێتەوە. لەو ماوەی ئۆدیبی پاشا خەریکی گەڕان و لێپێچینەوە دەبێ بەدوای بکوژی پاشا کۆنەکە هەموو ئەو نهێنییانەی بۆ ئاشکرا دەبێ کە ئەو خۆی لە دەروازەی شار لایۆسی پاشا (کە دەکاتە باوکی خۆی) کوشتویەتی و ژنەکەشی (کە دەکاتە دایکی خۆی) لەخۆی مارە کردۆتەوە. بە زانینی ئەو ڕاستییانە وەک شەرمەزارییەک لەو کردەوانەی هەردوو چاوی خۆی کوێر دەکات و لە شاری تیبا دەڕوا.

لە ژێر ڕۆشنایی ئەو ئەفسانەیە فرۆید گرێی ئۆدیب دەدۆزێتەوە، بەر لە فرۆیدیش دۆستۆیفسکی لە ڕۆمانەکانی بەرجەستەی ئەو کارەکتەرەی گرێی ئۆدیبی هەیە کردووە، بە تایبەت لە ڕۆمانی سوک و ڕسواکان بەوەی کوڕی پیاوێکی دەوڵەمەند لە منداڵییەوە بەبێ دایکی و بە چەپێندراوی لە بن دەسەڵاتی باوکێکی پارەدار گەورە دەبێ. ئەوکاتەشی بەنیازی هاوسەرگیرییە دەکەوێتە پێش دوو هەڵبژاردن لەنێوان خۆشەویستی کچێکی هەژار و کچێکی دەوڵەمەندا. باوکەکە کچە دەوڵەمەندەکە بە هاوشانی خۆی دەبینێ و زۆر لە کوڕەکەی دەکا ئەویان بخوازێ، کوڕەکەش ویستی بەلای کچە هەژارەکەیە، مامەڵەی ئەو کچە هەژارە لەگەڵیدا مامەڵەیەکە نازی هەڵدەگرێ و بەدەمییەوە دەچێ و چاودێری دەکا بە کورتی مامەڵەیەکی دایکانەیە. یان لە ڕۆمانی برایانی کارامازۆڤ دۆستۆیفسکی لە ڕێی سێ برای دایک مردوو (ئەلێکسی برا گچکە بەدینەکە)، (ئیڤان برا ناوەندییە بێدینەکە) لەگەڵ (دیمیتری برا گەورەیان کە نە بەدینە نە بێدینە). دەیەوێ جگە لەوەی سەدەکانی ناوەڕاست و مۆدێرنە و پۆستمۆدێرنە بخاتەڕوو،

ئەوەشمان نیشان دەدا ئەو برا گەورەیە (دیمیتری) چۆن پیرۆزییەکان دەشکێنێ و حەز لە دەزگیرانەکەی باوکی دەکا بەبێ ئەوەی وەک ئۆدیب پەشیمان ببێتەوە یان لە شەرمەزاری ئەو کردەوەیەی خۆی کوێر بکا.

فرۆید پێیوایە منداڵ بۆ ساوایی کاتێ دایکی شیری پێدەدا و ژێری پاک دەکاتەوە و لە باوەشی خۆی دەیلاوێنێ ئەو جۆرە چاودێری و خزمەتکردن و نازکێشانە هەستێک لە ناخی منداڵەکە دەچێنێ واتێدەگا ئەو شتانە تەنیا بۆ ئەوە و ئەو ژنە موڵکی خۆیەتی. کاتێکیش بۆ نموونە منداڵی نێرینە دەزانێ دایکی ئەو خزمەت و نازهەڵگرتنە بۆ مێردەکەشی دەدا ئیدی بە پێدابوونی ئەو هاوبەشە هەستی بریندار دەبێ و باوکەکە بە ناحەزێک دەبینێ و بە ئاواتی لەناوچونییەتی. یان لە تەمەنێکی گەورەتردا وەک ئەو ماڵە خانەدانانەی ڕێدەکەوێ ئەو ژن و مێردەی منداڵەکەیان لە ژووری نوستنی خۆیان دەنوێنن چاوی بەو دیمەنانەی لە سەرجێی ژن و پیاودا ڕوودەدا بکەوێ. لەو تەمەنەیدا هیچ لە پێیوەندی ئەوان تێناگا هەرئەوەندە هەست بە توندوتیژییەک لە جوڵە و تاودانی باوکی بۆ دایکی دەکا. ئەگەر لە فرسەتێکیشدا بیەوێ ئەو جوڵە و تاودانەی باوکی بۆ دایکی دووبارە بکاتەوە، لەوانەیە دایکی پێی بڵێ باوکت بتبینێ چوکت دەبڕێ. ڕەنگە منداڵەکە بەو سەرکوتکردنە بگاتە ئەوەی کچەکان بۆیە ئەندامی نێرینەیان نییە باوکیان لێی بڕیون.

لێرەدا ئەو باڵادەستییەی باوکی بەسەر خۆی و دایکی دەبێتە مایەی هەڵگرتنی قینێکی شاراوە لە باوکی و سۆزێک بۆلای دایکیدا. دواجار لەگەڵ ئەوەی منداڵەکە خۆی و دایکی وەک دوو قوربانی لاواز و ملکەچ لە بن باوکە دەسەڵاتدار و زەفتکەرەکەی دێتە بەرچاو لە هەمان کات دروستبوونی ئەم قینە لە باوک و ئەم سۆزە بۆ دایکی بەرهەمی بینین و بیستن یان وێنە و وشەیە.

جاک لاکانیش لە درێژەی ئەم باسەدا یەکەم نامۆبوون بۆ قۆناغی ئاوێنەیی دەگەڕێنێتەوە، ئەو قۆناغەی منداڵ خۆی نەناسیوە و نازانێ ئەو کەسەی ناو ئاوێنەکە خۆیەتی، منە بچوکەکەی بەراورد بە وێنە گەورەکەی ناو ئاوێنەکە تێکشکاوە و لە هەوڵی ئەوە دایە بەشێوەیەکی خەیاڵی ئەو تێکشکانە چاک بکاتەوە و ببێ بە کەسی ناو ئاوێنەکە.
لە قۆناغێکی گەورەتریشدا دایک و باوک بە وشە منداڵەکەیان ئاڕاستە دەکەن و چوارچێوەی بوونی بۆ دادەنێن.

ئەو بۆچوونەی فرۆید ئەوەی لێدەکەوێتەوە گرێی ئۆدیب ئەو گرێیەیە لە تەمەنی منداڵیدا لەلایەن کوڕەوە مەیلی بۆ دایکی هەیە و باوکی

وەک بەربەستێک دەبینێ، لە ئەنجامدا ڕقی لە باوکی وەک پیاوێک دەبێتەوە. ئەو چەپاندنەش لە داهاتوو مایەی ئەوەیە مەیلی بەلای پیاودا بکەوێ. یانی جارێکی تر ڕۆڵی ژنبوون (مێیینەبوون)ی دایکی لە بەردەم باوکیدا بگێڕێتەوە.

هەروەها جیا لە ئۆدیب، ئەلێکترا لە میتۆلۆجیای یۆناندا کچی ئاگامەمنون پاشایە، لەوکاتەی باوکی دەچێتە شەڕی تەڕوادە کلمنسترای دایکی پەیوەندی خۆشەویستی لەگەڵ پیاوێکی تر دادەنێ و لە گەڕانەوەی مێردەکەیدا بە پیلانێک بەدەستی خۆشەویستەکەی دەیکوژێ و دەسەڵات دەگرنەدەست. لە کاردانەوەی ئەم خیانەتە لە باوکیان ئەلێکترا و برایەکەی لە دایکیان هەڵدەگەڕێنەوە، سزای ئەم هەڵگەڕانەوەیەش بە گیرانی ئەلێکترا و هەڵاتنی برایەکەی تەواو دەبێ. دوایی سەرەڕای ئەوەی ئەلێکترا لە زیندان بەردەبێ هێشتا لە یاخیبوونەکەی بەردەوامە و وەک ناڕەزایەتییەک لە دایکی پرچی خۆی دەبڕێ، ئەمجارەیان سزاکەی دەبێتە نەفیکردن. لە ماوەی نەفیبوونەکەیدا بە یارمەتی برایەکەی پیلانێک دادەنێن کلمنسترای دایکیان و خۆشەویستەکەی بکوژن، هەرواش دەکەن و ئەلێکترا بەدەستی خۆی دایکی خۆی دەکوژێ.

گرێی ئەلێکتراش ئەو گرێیەیە لە تەمەنی منداڵی لەلایەن کچەوە مەیلی بۆ باوکی هەیە و دایکی بە ڕێگر تێدەگا، ئەو تێگەیشتنە دەبێتە هۆی ئەوەی ڕقی لە دایکی وەک ژنێک ببێتەوە. دواتریش وەکو تۆڵەکردنەوەیەک لە دایکی کە بۆتە هۆی لێکردنی ئەو و باوکی حەز لە ژن دەکا. بە مانای ئەوەی جارێکی تر ڕۆڵی پیاوبوون (نێرینەبوون)ی باوکی بۆ دایکی دەگێڕێ و بەرجەستەی دەکاتەوە.

کەچی بە لێکۆڵینەوەی لاکان ئەو مەیلەی کچ بەلای باوک و نیگەرانی لە دایکی لەبەرئەوەیە دایکێکە خۆی فالۆسە (ئەوەی نییەتی) و ئەویشی بێ فالۆسی هێناوەتە بوون، ناچار بۆ پڕکردنەوەی ئەو بۆشاییە کچەکە لە باوکی نزیک دەبێتەوە. واتا بوونە تێکشکاوەکەی لە پانتایی واقیعدا بەشێوەیەکی خەیاڵی چاک دەکاتەوە، چونکە حەز لەپێناو تێربوونیدا باز بەسەر واقیعدا دەدا و خۆی دەگەیەنێتە پانتایی خەیاڵی و پانتایی سیمبولی و جێگۆڕکێی ئەم بەویتر و سەرتریش دەڕوا تا ئاژۆتن و ملکەچی ئارەزوومەندانە و ئەو ئەنجامەی کە سێکس جەستە نییە، وێناکردن و خەیاڵە.

لە کۆتایی میشێل فوکۆ لەوە زیاتریش دەچێ و دەڵێ ڕەگەزیش بوونی نییە، ئەم دابەشکارییە وشە دروستی کردووە. کەواتە بە گۆڕینی

مانای وشەکان کلتوریش دەگ□□ و ئەو جیاوازییە ڕەگەزی و جۆرە وێناکردنە هەڵدەوەشێتەوە.